ఎవరికి వారేనా?

కప్పగంతుల సత్యనారాయణ

"పంతు లింకా రాలేదా ?" అంటూ, సాహెబ్ వచ్చి నాయుడికి ప్రక్క కొంచెం దూరంగా కూచున్నాడు, నాయుడు వూరికే తలవూపాడు.

"ఇవ్వాళ నేనే ఆలస్యంగా వచ్చా ననుకుంటున్నాను అందరికన్నా ముందు వచ్చేపంతులు ఇంకా రాకపోవడం, ఏదో విశేషం వుందన్నమాటే" అని సాహెబ్, గడ్డం నిమురుకుంటూ అన్నాడు

"మీరూ రాక. పంతులూ రాక ఒక్కణ్ణే ఎందుకు వచ్చానా. ఇక పోదాం అని ఏమీతోచక కూచున్నాను" అని, తెల్లబడిపోయిన మీసాలను కొనవేలితో సవరిస్తూ నాయుడు అన్నాడు.

"ఏదో పెద్దపనిమీద వుండిపోయి వుంటాడు. కాని అసలు రాకుండా వుండడు" అంటూ సాహెబ్, మామూలుగా పంతులువచ్చే వైపుచూశాడు. నాయుడిదృష్టికూడా అటువైపే మళ్ళింది. సాయంత్రం ఐదున్నరగంటలు అవుతుంది. సముద్రంవైపునుంచి చల్లటిగాలి వీస్తోంది. బీచిలో, ఇసకలో ఎంతోమంది కూచున్నారు. ఇంకా ఎంతోమంది

వస్తున్నారు. తారురోడ్డుపక్కనే వున్న పేవ్‌మెంటుమీద, వరసగా అంతులేని ప్రవాహంలాగా జనం నడుస్తున్నారు కాబట్టి సరిపోయిందికాని లేకపోతే, చెన్నపట్టణంలోవున్న జనమంతా ఒక మూలనుంచి ఇంకొకమూలకి చేరుకుంటున్నారా అని సందేహం కలిగేదే

యూనివర్సిటీ ఎగ్జామినేషన్ హాలుకు ఎదురుగా, సిమెంటుబల్లమీద నాయుడూ. సాహెబూ కూచున్నారు. వారిద్దరికీ మధ్య ఒక మనిషికి చోటు వుంది అది పంతులు కూచునేచోటు.

రోజూ వాళ్ళు ముగ్గురూ అక్కడే కూచుంటారు. ఈనాటి మాటకాదు. ఆరుసంవత్సరాలనుంచి. ప్రతిరోజూ వాళ్ళు ముగ్గురూ, అదే వరసలో - నాయుడూ, పంతులూ, సాహెబూ - అక్కడ కూచుంటున్నారు. మొదట్లో అక్కడ సిమెంటుబల్ల లేదు. నాగమల్లి చెట్టు వుండేది. ఆ చెట్టుక్రింద కూచునేవారు. కార్పొరేషనువారు సిమెంటుబల్ల కట్టించాక, మొదటి రోజునే, యీ ముగ్గురూ దానిమీద కూచున్నారు. అప్పటికీ ఇప్పటికీ అలా కూచుంటూనే వున్నారు.

* * *

నాయుడి స్వస్థలం వెంకటగిరి. ఎక్సైజు డిపార్టుమెంటులో ఇనస్పెక్టరుగా రిటైరయాడు. రిటైరవడానికి నాలుగేళ్ళపూర్వమే, అతడు చెన్నపట్టణానికి బదిలీ అయివచ్చాడు. అతడికి ఒక్కడే కొడుకు. అతడికి ఏదో కంపెనీలో వుద్యోగం దొరికింది. అంచేత నాయుడు చెన్నపట్టణంలోనే వుండిపోవడానికి నిశ్చయించుకున్నాడు ఉద్యోగపు రోజుల్లో సంపాదించుకున్న డబ్బుతో నయితేనేం, రిటైరయినప్పుడు వచ్చిన ప్రావిడెంటుఫండుతో నైతేనేం, రాయపేటలో ఒక చక్కని యిల్లు కొనుకున్నాడు. ఉద్యోగపురోజుల్లో దేవుడనీ, దయ్యమనీ, అట్టే తాపత్రయపడలేదు కాని, రిటైరయిన తరవాత మాత్రం, కొంచెం కొంచెంగా దైవభక్తి కలిగింది. సన్‌లైట్‌సోప్ కంపెనీవారు అచ్చువేసిన లక్ష్మి సరస్వతుల బొమ్మలకూ, శ్రీకృష్ణుడి బొమ్మకూ అద్దాలుకట్టించి, ప్రొద్దుటిపూట శుచిగా ఆ బొమ్మలముందు నిలబడి అరగంటసేపు ప్రార్థనచెయ్యడం ఒకవిధిగా పెట్టుకున్నాడు. సాయంత్రం పూట చల్లగాలికి బీచికి రావడం అలవాటు చేసుకున్నాడు. కొత్తలో ఒక చివరి నుంచి మరొక చివరికి బీచిపొడుగునా పచారుచేసేవాడు. కాని, ఏళ్ళు జరిగిన కొద్దీ ఓపికతగ్గి అక్కడక్కడ చతికిలపడేవాడు. ఓరోజు, పంతులుకూచునే నాగమల్లి చెట్టుదగ్గర చతికిలపడ్డాడు ఆ యిద్దరికీ మాటలు కలిశాయి

* * *

పంతులు గోదావరిజిల్లావాడు. చాలా కాలం కలెక్టరాఫీసులో పనిచేశాడు.

అదృష్టం తిరిగి, పదేళ్ళవ్యవధిలో గబగబా ప్రమోషను పొంది తాసిల్దా రయాడు. తాసిల్దా రయేటప్పటికి, ఉద్యోగపరిమితి ముగిసి, అంత కన్న ఎక్కువ ప్రమోషను పొంద టానికి వ్యవధి లేకపోయింది. రిటై రయాడు. కొంతకాలం స్వగ్రామమైన రామచంద్రపురంలో వున్నాడు. కాని, తన ఒక్కగా నొక్కకూతురూ చెన్న పట్టణంలో వుండటంచేత, తనుకూడా అక్కడికి చేరాడు. అల్లుడు ప్లీడరు. తాను సంపాదించిన ఆస్తి అంతా తన కూతురికి అప్పజెప్పవలసిందే. తన ఫించను డబ్బులు తానూ, తన భార్యా తినగా, ఇంకా నలుగురికి పెట్టడానికి కూడా పనికివస్తాయి. అంచేత తను, అల్లుడి ఇంట్లో ఎన్నాళ్లు వున్నా అభ్యంతరంలేదు. కంటకపడేవాళ్ళు ఎవరూ లేరు. కొత్తలో తను అల్లుడికి అతిథిగానే వున్నా, కొంతకాలం గడిచే టప్పటికి, ఇంటి సద్దుబాటు అంతా పంతులుమీదనే పడింది. అల్లుడి సంపాదన అంత పెద్దది కాకపోవడం వల్లా, తనకూతురి కడుపు పండి నాలుగు కాయలు కాయడంవల్లా, ఎలాగయితే నేం, అల్లుడే తన ఇంట ఇల్లరికం వున్నట్టుగా స్థితిగతులు చక్కపడ్డాయి. చెన్నపట్టణం వచ్చినప్పటినుంచీ పంతులు బీచికి రోజూ వెడుతూనే వున్నాడు. మొట్టమొదటి రోజునే, ఆ నాగమల్లిచెట్టు అతణ్ణి ఆక ర్షించింది. దానిక్రింద కూచున్నాడు. అప్పటినుంచీ అక్కడే కూచుంటున్నాడు. కార్పొరేషనువారు, సిమెంటుబల్లను కట్టించడానికి ఆ చెట్టును కొట్టివేయించి నప్పుడు పంతులుకు చాలా కష్టం కలి గింది.

* * *

సాహెబ్ చెన్నపట్టణంలోనే

పుట్టాడు. అక్కడే పెరిగాడు. పోలీసు డిపార్టుమెంటులో చేరాడు. పట్టుదలతో పనిచెయ్యడంవల్లా, ఆ రోజుల్లో ఇంగ్లీషు చదువుకున్నవాళ్ళు పోలీసు డిపార్టుమెంటులో తక్కువగా వున్నందువల్లా త్వరగా సర్కిల్ అయాడు తరువాత డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటు అయాడు. చాలారోజులు తెలుగుజిల్లాలలో పనిచెయ్యడంవల్ల, తెలుగు బాగా వచ్చింది. తనభార్య చిత్తూరుజిల్లా మనిషి కావడంవల్ల ఇంట్లోకూడా హిందుస్తానీ మాట్లాడని సందార్భాలలో తెలుగే మాట్లాడుకుంటూ, వుండేవారు సాహెబుకు నలుగురు కొడుకులు. నలుగురూ కూడా గవర్నమెంటు ఉద్యోగాలలో వున్నారు పెద్దకొడుకు చెన్నపట్నంలోనే పోస్టుమేస్టరుగా ఉన్నాడు. అంచేత, తన జన్మస్థలమైన చెన్నపట్టణంలోనే సాహెబ్‌కూడా నివాసం ఏర్పరచుకొన్నాడు. ఓరోజున సాహెబు ఆడవాళ్ళను బీచికి తీసుకు వచ్చాడు. నాయుడూ, పంతులూ కూచున్నచోటనే, ఆడవాళ్ళు పరదాకట్టిన రిక్షాలోనుంచి దిగి, సముద్రపు ఒడ్డుకు వెళ్ళారు. సాహెబు అటూ, ఇటూ తిరిగి, ఆడవాళ్ళతోటిపాటు సముద్రపు ఒడ్డుకు వెళ్ళడం ఇష్టంలేక, పంతులు పక్కన వచ్చి కూచున్నాడు. నాయుడూ, పంతులూ మాట్లాడుకుంటుంటే, మెల్లిగా తానుకూడా కబుర్లలోకి దిగాడు. సాహెబు కుటుంబం, సముద్రపు ఒడ్డునుంచి మళ్ళీ రిక్షాల దగ్గరకు వచ్చేటప్పటికి సాహెబు సంగతి నాయుడికీ, పంతుళ్ళకీ, వాళ్ళిద్దరిసంగతీ సాహెబుకూ కొంతవరకు అవగతమైంది. మరునాటినుంచీ సాహెబుకూడా రోజూ బీచికి పోవడం సాగించాడు.

ముగ్గురూ ఉద్యోగాలనుంచి రిటైరయినవాళ్ళే; ఒకటి రెండు సంవత్సరాల తేడాలో, ముగ్గురూ కూడా అరవయ్యో పడికి సమీపంలోనివారే. ఎంచేతనో ముగ్గురి హృదయాలూ కలుసుకున్నై. ప్రతిరోజూ ముగ్గురూ బీచికి వస్తారు. అక్కడే కూచుంటారు. ఏదో సంగతులు, చెప్పుకుంటారు. ముగ్గురూ మూడు డిపార్టుమెంటుల్లో పనిచేసినవాళ్ళు. ఎన్నో అనుభవాలు వుంటాయి. అవన్నీ ఒకరికొకరు చెప్పుకుంటారు. హృదయాలు కలిసిన తరువాత, ఒక వ్యక్తివద్దనుంచి మరొకవ్యక్తి స్వార్థాన్ని ఏమీ కోరనప్పుడు, ఒకరికొకరు కష్టసుఖాలను, ఇంటిసంగతుల్నికూడా మర్మం విడిచి చెప్పుకుంటారు. వాళ్ళకి ఒకవిధమైన ఆత్మీయత ఏర్పడుతుంది. ఈ ముగ్గురిలోనూ అలాటి నిష్కల్మషమైన ఆత్మీయత కలిగింది.

బీచికి రోజూ వచ్చేవాళ్ళందరూ, యీ ముగ్గుర్నీ చూడకపోలేదు. విడువకుండా ప్రతిరోజూ అలా అక్కడే కూచునే యీ త్రిమూర్తులు ఎవర్రా అని కొంతమందికి అనిపించకపోలేదు.

ఎప్పుడూ ఆ బల్లను ఆక్రమించుకుని, మన మెవరం కూచోకుండా చేస్తున్నారే అని కొందరు విసుక్కోకపోలేదు.

కాని, యీ ముగ్గురుమిత్రులూ, ఇతరుల భావాలనూ, ఇతరుల ఆలోచనలనూ ఊహించలేదు. తమ ప్రపంచం తమది. పగలంతా ఏ పనుల్లో, ఎలా కాలం గడిపినా, సాయంత్రం ఆ బీచిలో ముగ్గురూ కలుసుకునేటప్పటికి, వారికి మిగతా ప్రపంచం ఎందుకూ అక్కరకు వచ్చేదికాదు. తమ ధోరణే తమది. ఆ ముగ్గురూకూడా, ఒకరినుండి మరొకరు లాభాన్నేమీ పొందగోరలేదు. ఒక్కొక్కరిది ఒక్కొక్క ఒంటరితనం. ముగ్గురూ కలిసినప్పుడు, వారిది ఒక ప్రత్యేకమైన, సంయుక్తమైన ఒంటరితనం ఎవరి ఒంటరితనాన్ని వారు మరచిపోయేవారు.

పంతులు రాకపోవడంవల్ల, నాయుడికీ, సాహెబ్‌కీకూడా ఏమీ తోచలేదు. వాళ్ళిద్దరికీ మధ్య పంతులు కూచునే జాగా ఖాళీగా వుంది. రోజూ వీళ్ళని చూస్తూ, పేవ్‌మెంటుమీద నడిచేవాళ్ళు ఇవ్వాళ్ళ వీళ్ళిద్దరిమధ్యా ఏర్పడిన ఖాళీని గమనించకపోలేదు.

చీకటి పడవస్తోంది. ఇంకా పంతులు రాలేదు.

"ఏంచేత నంటారు?" అని నాయుణ్ణి ప్రశ్నించాడు సాహెబ్. నాయుడు మాత్రం ఏం చెప్పగలడు?

"ఏమైనా జబ్బు చేసిందేమో?" అని అనబోయాడు కాని, అంతమాట అనడానికి అతడికి మనస్సు ఒప్పలేదు.

"ఏమో సార్, ఆశ్చర్యంగా వుంది," అనేసి వూరుకున్నాడు.

ఇంతలో నలుగురు కుర్రాళ్ళు ఆ

సమీపంలోకి వచ్చారు. వాళ్ళు కొంచెం అల్లరిబాపతు. అవతలివాళ్ళ మనస్సు ఎలా వుంటుందో, ఏం బాధపడుతుందో ఆలోచించకుండా, ఎవరినిబడితే వారిని, తమకు ఏ మాటతోస్తే ఆమాట అనేసే రకం. వాళ్ళు రోజూ యీ ముగ్గురు మిత్రుల్నీ చూస్తూనే వున్నారు. కాని, కట్టుగా కూచునే ఆ ముగ్గుర్నీ ఏమీ అన లేకపోయేవారు. ఇవ్వాళ, వీరిలో ఒకరు తక్కువ అయేసరికి, వాళ్ళకి ధైర్యం వచ్చినట్టుంది; వీరి లోకువ కన బడినట్టుంది.

"మధ్యవాడు రాలేదే ఇవ్వాళ!" అని ఒకడన్నాడు.

"చాలారోజులు బ్రతికాడులే, ఎగిరి పోంటాడు," అని మరొకడన్నాడు. కాలేజీ చదువును ఇంత గొప్పహాస్యా నికి వినియోగించినందుకు, మిగిలిన ఇద్దరూ గొప్ప ఆనందంతో నవ్వారు. ఈ కాస్తపని చేసి వాళ్ళదారిన వాళ్ళు వెళ్ళి పోయారు.

ఈ మాటలు నాయుడికీ, సాహే బుకూ వినిపించాయి. వారి మనసులు నొవుక్కుమన్నాయి. గుండెలు అది రాయి.

తమ వయస్సూ, మరణానికీ తమకూ గల సామీప్యమూ, ఈనాటి తరానికీ, తమ తరానికీ గల దూరమూ, అన్నిటి కన్నా ముఖ్యంగా తమ ఒంటరితనమూ, చప్పున అతి కఠోరంగా, అతి దారు ణంగా వారి మనస్సుల్లో గోచరించాయి.

ఒకరి మోహం ఒకరు అతిదీనంగా చూసుకున్నారు. భయంకరమైన ఒంటరి తనాన్ని మరిచిపోవడానికి ఒకరిదగ్గరకు మరొకరు జరిగారు. పంతులు జ్ఞాపకం వచ్చాడు. పంతులు చోటును పంతులికి అట్టేపెట్టాలని వారిద్దరి అంతరాత్మ ల్లోనూ తట్టింది. మళ్ళీ యధాస్థానాలకు జరిగారు.

చీకటి పడిపోయింది. పంతులు రాలేదు. ఇక వారిద్దరూ అక్కడ కూచోలేకపోయారు. మనస్సులు వేడెక్కి పోయాయి. గుండెలు బరువెక్కి పోయాయి.

'గుడ్‌నైట్' అని చెప్పుకొని ఎవరి దారిన వారు వెళ్ళిపోయారు.

నాయుడికీ, సాహెబుకూ ఆరాత్రంతా నిద్రపట్టలేదు. మనస్సంతా కలవరపడి పోయింది. తమ వృద్ధాప్యపు బరువంతా ఒక్కసారిగా వారిని క్రుంగదీసింది. ఇన్నాళ్ళూ వారు ఎన్నడూ ఆలోచించని మృత్యువు వారి కళ్ళముందు నాట్యమాడ సాగింది. అరవయ్యేళ్ళపాటు బ్రతికేవారు చాలా తక్కువమందికదా! తమకు కూడా రోజులు దగ్గరికి వచ్చివుంటాయి. పంతులు బీచికి రాకపోవడం చూస్తే అతనికి ఏదో జబ్బు చేసినట్టే వుంది. ఇంత వయస్సులో జబ్బు చెయ్యడం, బ్రతకడమూనా? తమ సంగతీ అంతే.

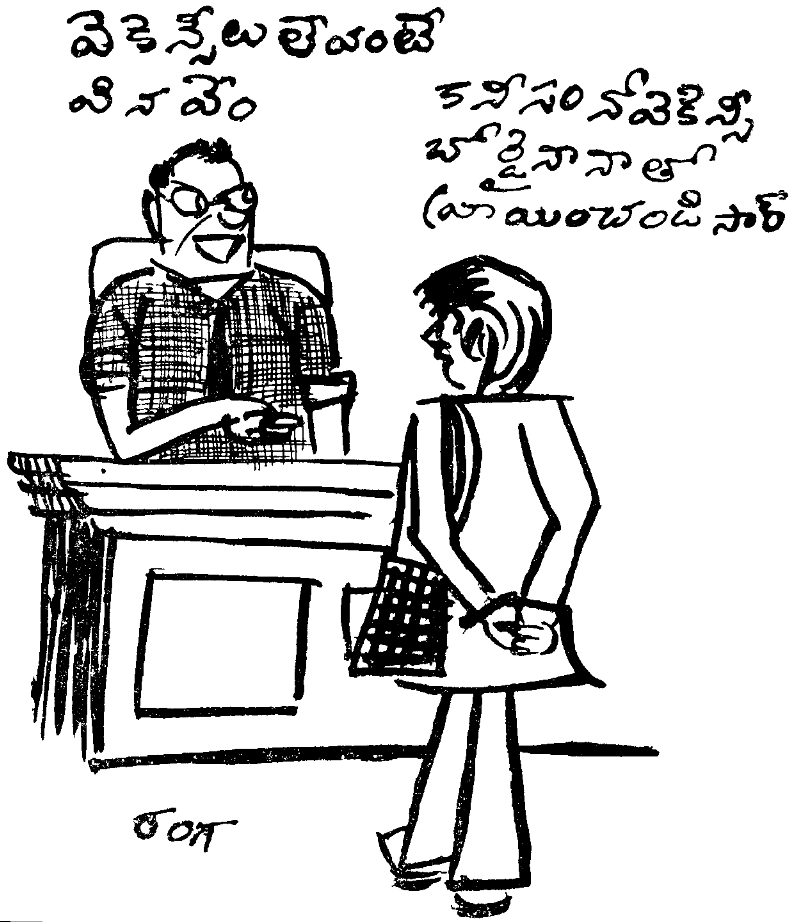

ఆ రాత్రంతా వారికి మరణాన్ని గురించిన ఆలోచన తప్ప మరొకటి లేదు

మరునాడు ప్రొద్దున నాయుడుగాని, సాహెబ్‌గాని మంచాలమీదనుంచి లేవలేదు. వారి కుమారులు వెళ్ళి డాక్టర్లను పిలుచుకువచ్చారు. డాక్టర్లు థర్మామీటర్లు పెట్టి శరీరంలోని వేడిని కొలిచారు. మనస్సులలో వున్న ఆఘాతాన్ని చూచాయగానైనా గ్రహించలేకపోయారు. డాక్టర్లు మందు పంపించారు. సాయంత్రం బీచికి వెళ్ళేవేళ అయింది. నాయుడుగాని సాహెబ్‌గాని బీచికి వెళ్ళలేకపోయాడు. దానివల్ల వారి మనస్సులు మరింత కలవరపడ్డాయి; జ్వరం మరింత హెచ్చింది.

పంతులు ఆనాడు బీచికి వచ్చాడు. అంతకుముందునాడు తాను బీచికి రాకపోవడానికి కారణం తన కూతురూ,

అల్లుడూ బలవంతపెట్టడంవల్ల సినిమాకు వెళ్ళడమేనని, తన మిత్రులకు క్షమాపణ చెప్పుకుందామని వచ్చాడు. కాని, మిత్రులు రాలేదు. ఒక్కడూ ఎంతో సేపు కూచున్నాడు. మిత్రులు రాలేదు.

అల్లరికుర్రాళ్ళు నలుగురూ అతణ్ణి ఒక్కణ్ణే చూశారు.

"నిన్న ఈయన చచ్చాడనుకుంటే, ఇవ్వాళ వాళ్ళిద్దరూ చచ్చినట్టున్నారే!" అని చెప్పుకుంటూ, పగలబడి నవ్వుకుంటూ వెళ్ళిపోయారు. పంతులు మనస్సు చివుక్కుమన్నది. తాము ముగ్గురుకూడా ఇక చచ్చిపోవలసినవాళ్ళ లిస్టులోని వారన్న మాట. ముగ్గురూ చచ్చిపోతే, సహజంగా జరగవలసిం దేదో జరిగిందని అంతా అనుకుంటున్నారన్న మాట. అంటే తాము చావకపోవడంలో ప్రకృతివిరుద్ధమైన దేదో వుందన్న మాట. ఒంటరితనంలో, చావులోని ఒంటరితనం కళ్ళయెదుట కట్టగా పంతులు అక్కడ కూచోలేకపోయాడు. నడిచి వెళ్ళలేక రిక్షాలో ఇంటికి వెళ్లాడు.

* * *

మరునాడు, యూనివర్సిటీ ఎగ్జామినేషన్ హాలుకు ఎదురుగావున్న బల్ల ఖాళీఅయింది. దానిమీద ఎవరూ కూచోలేదు. అల్లరికుర్రాళ్ళు నలుగురూ దాని వంక చూసి, కూచుందాం అంటే కూచుందాం అనుకొని, 'ఆ ముసలాళ్ళు ముగ్గురూ వస్తారేమో' అనుకొని తమ దారిని తాము వెళ్ళిపొయ్యారు.

ముసలివాళ్ళు ముగ్గురూ రాలేదు. మళ్ళీ మరునాడు, ఆ కుర్రాళ్ళు ఆ బల్లమీద కూచోకుండా వుండలేకపోయారు. ముగ్గురు ముసలివాళ్ళ స్థానాన్ని నలుగురు కుర్రాళ్ళు ఆక్రమించారు- ముసలివాళ్ళ స్థానం కుర్రవాళ్ళదే నన్నట్టు, ఆ బల్ల నలుగురికీ సరిపోయింది.

కుర్రాళ్ళకి ముసలాళ్ళ ఆలోచన అనవసరం. అంచేత వాళ్ళు ఆ ముగ్గుర్ని గురించీ ఆలోచించనేలేదు. ఆనాడు సాయంత్రం ట్రిప్లికేన్‌లోని సాహెబుల సమాధిస్థలంలో మరొక సమాధి ఏర్పడింది.

ట్రిప్లికేన్ శ్మశానానికి రెండు శవాలు చేరాయి. ఒకటి నాయుడు, ఒకటి పంతులు.

ఈ ఇద్దరు మిత్రులకైనా, కడసారి కూడా సామీప్యం లేకపోయింది. కులం అడ్డువచ్చింది. బ్రాహ్మణులను దహించడానికి ఘట్టం వేరు, బ్రాహ్మణేతరులను దహించడానికి ఘట్టం వేరు.

కాని, ఈ రెండు శవాల పొగలూ ఒకదానితో మరొకటి కలుసుకోక పోలేదు. గాలివాలులో, సాహెబు సమాధులమీదుగా విస్తరిల్లుకోకపోలేదు. బహుశా, సాహెబ్ సమాధిమీదుగా వ్యాపించి, 'చనిపోయినా మనం వేరు కాదు సుమా!' అని సమాధి చెవిలో చెప్పి వుంటాయేమో కూడా!